

DECREIXEMENT

GUIA DE LECTURA

**BIBLIOTECA MUNICIPAL
JOSEP M. LLOMPART**

2023

La idea de decreixement va sorgir en pensadors crítics amb el desenvolupament i amb la societat de consum com Ivan Illich, André Gorz, Cornelius Castoriadis i François Partant, entre d'altres. El fracàs del desenvolupament al sud i la pèrdua de referents al nord varen menar aquests pensadors a qüestionar la societat de consum i les seves bases: el progrés, la ciència i la tècnica; alhora que prenien consciència de la crisi del medi ambient. A partir dels anys 90, el decreixement comença a agafar força com a moviment, sota el lideratge d'un dels seus màxims exponents, l'economista francès Serge Latouche.

El terme *decreixement* s'usa des de fa ben poc en el debat econòmic, polític i social. No es tracta d'una forma o altra de regressió, recessió, «creixement negatiu», ni tampoc de «creixement zero». Té per objecte marcar l'abandó de l'objectiu del creixement pel creixement, les conseqüències del qual són devastadores per al medi ambient. Hem entrat en un cicle pervers de creixement il·limitat, creixement del consum per a fer créixer la producció que, al seu torn, fa créixer el consum, i així successivament. Ja no es tracta d'arribar a un cert estadi de benestar o de satisfacció; ara, els objectius de creixement són infinits.

Els partidaris del liberalisme econòmic consideren que el creixement econòmic suposa creació de riquesa, augment de l'ocupació, millora de la qualitat de vida, i millor educació i salut, i que el decreixement, en canvi, condueix a la recessió econòmica i és un destructor de riquesa. Els defensors del decreixement opinen que la limitació necessària del nostre consum i de la producció, l'aturament de l'explotació de la natura i de l'explotació del treball pel capital, no signifiquen un «retorn» a una vida de privació i de feina, sinó, al contrari, un alliberament de la creativitat, una renovació de la convivència, i la possibilitat de gaudir d'una vida més digna. Per la seva banda, els plantejaments ecofeministes reivindiquen un canvi de perspectiva en l'economia i el model capitalista, posen el centre en la sostenibilitat de la vida i de les persones; sostenen la impossibilitat del creixement capitalista en un món amb recursos finits i defensen consumir menys, acumular menys, decreixen en definitiva.

13 ACCIÓN
POR EL CLIMA

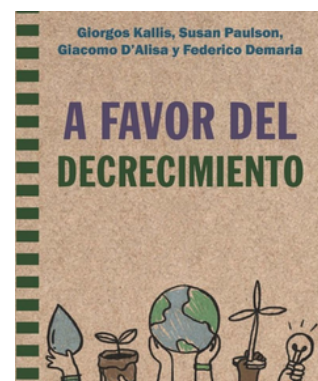
El decreixement s'engloba dins de l'ODS 13: Acció pel clima. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes.

Com recull Jordi Marín a *Educar en el decreixement: el canvi urgent*, al sisè informe elaborat pels científics, que el Panel Intergovernamental del Canvi Climàtic (IPCC) havia de dur a la Cimera de Glasgow (COP26) l'abril del 2022, es parlava del decreixement com a única opció seriosa d'assolir els objectius de París (COP21) i de limitar l'escalfament del planeta per sota dels 1,5 °C.

A favor del decrecimiento

En aquest llibre els autors defensen viure bé amb menys, de manera diferent, prioritzant el benestar, l'equitat i la sostenibilitat. Promouen una visió de decreixement radical i dissenyen polítiques per a donar forma a l'ocupació i la cura, els ingressos i la inversió que evitin pràctiques d'explotació insostenibles.

A favor del decrecimiento proporciona el per què, l'on i el com d'una millor economia i una societat més rica.

Armengol Siscars, Carles. *Canviar el consum per canviar la vida. Una proposta educativa i de conversió ecològica.*

Per què cal canviar el consum per canviar la vida? Perquè comprar no és només un acte econòmic: és un acte moral. La manera com consumim ens configura com a persones, i el consumisme de tota una societat està íntimament vinculat a la crisi social i ambiental que s'està patint a escala planetària i que ens urgeix a canviar el nostre estil de vida. En aquest llibre descobrireu fins a quin punt és urgent aquest canvi i també com abordar-lo. No és la proposta d'una vida trista, plena de prohibicions o restriccions. És una proposta per viure millor, amb més alegria, amb més harmonia, fins i tot amb més salut.

Bertrand, Bernard. *Vivir sin petróleo: el gran libro de los recursos vegetales.*

Fa a penes 70 anys, el petroli i els seus innumbrables derivats encara no estaven omnipresents en la nostra vida quotidiana, com han arribat a ser-lo. Avui sembla impossible, però, fins no fa molt temps, les bosses i els embalatges es feien de cistelleria; la vestimenta es teixia principalment de cànem, lli o cotó; els coberts de taula eren de fusta, les joguets es feien amb recursos de la flora local, i ni tan sols les tetines dels biberons eren de plàstic. Els recursos vegetals eren llavors indispensables en el dia a dia, i a més de ser renovables i locals, sempre estaven a la nostra disposició: ortiga, heura, bambú, canyís, cotó...

Brais, Arribas. *Venir a menos. Crítica de la razón nihilista.*

Seguint la senda del pensament feble de Vattimo i d'altres autors de l'hermenèutica crítica, el filòsof Brais Arribas explora en aquesta obra les possibilitats d'un nihilisme debolista obert a l'alteritat, la diferència i la pluralitat. Amb aquest es pretén fer front tant al relativisme insensible del nihilisme com als excessos de positivitat del pensament metafísic d'Occident: els del subjecte, la raó i el progrés i els seus imperatius de creixement il·limitat. Es proposa així recórrer un camí que transita des de l'ontologia (del declinar) a l'economia (del decreixement); el d'una racionalitat feble i fràgil, aquella, en suma, que ve a menys.

NAZARET CASTRO
LAURA VILLADIEGO

Carro de combate

Consumir es un acto político
Prólogo de Joan Martínez Alier

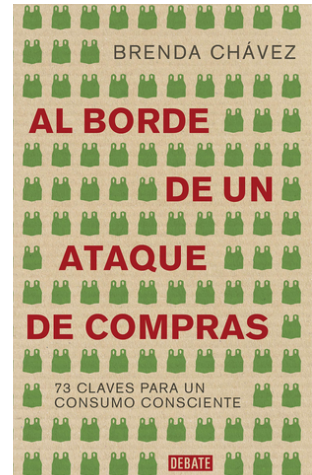
SEGUNDA
EDICIÓN
revisada y
ampliada

Castro, Nazaret i Laura Villadiego. *Carro de combate. Consumir es un acto político.*

D'on venen els productes que consumim? Què contenen els aliments que comprem? Semblen preguntes senzilles i, no obstant això, sabem molt poc dels elements que componen la nostra bossa de compra. Les etiquetes dels aliments que adquirim solen ser intel·ligibles per al consumidor mitjà i resulta virtualment impossible saber d'on venen les primeres matèries amb les quals van ser elaborats. L'opacitat serveix sovint per a ocultar les deficiències nutritives dels aliments; la toxicitat dels detergents i cosmètics o el balafament que suposen els embalatges; així com les desiguals dinàmiques entre el nord i el sud global.

Chávez, Brenda. *Al borde de un ataque de compras.*

Què és el que consumim? Com ho consumim? I, en quina quantitat? Pot ser que no sempre siguem plenament conscients, però, amb cada acte de consum, donem suport a una forma de producció i activem una cadena de proveïment amb la qual beneficiem a empreses que tal vegada estan contribuint a l'abús social, mediambiental, econòmic, laboral, cultural i/o polític. En aquest llibre, Brenda Chávez ens descobreix les directrius bàsiques per les quals es regeix el consum conscient. Tan pràctic com suggestiu, *Al borde de un ataque de compras* ens convida a reflexionar sobre l'impacte de les nostres eleccions, i ens descobreix aquelles alternatives que solem passar per alt i que, malgrat tot, es troben davant els nostres ulls.

Chávez, Brenda. *Tu consumo puede cambiar el mundo. El poder de tus elecciones responsables, conscientes y críticas.*

Amb cada acte de consum donem suport a una forma de producció i activem una cadena de proveïment amb la qual beneficiem a empreses que tal vegada estan contribuint a l'abús social, mediambiental, econòmic, laboral, cultural i/o polític. Ens trobam en el segle de l'apoderament i evolució social del consumidor. L'autora redescobreix el consum com una fórmula d'acció per a crear fluxos de redistribució de la riquesa més justos, ètics, ecològics i responsables. L'economia humanitzada i un planeta millor són coses que irònicament podem construir amb les nostres decisions diàries. I això és precisament el que l'autora intenta demostrar en aquest llibre.

Cuesta Martínez, José Alberto. *Decrecer para sobrevivir.*

És pràcticament segur que en el segle XXI la humanitat experimentarà un descens en la disponibilitat de materials i energia, submergint-se en una crisi econòmica que conduirà inevitablement a una nova manera de viure. La qüestió és si aquesta caiguda es produirà de manera forçosa, en forma de col·lapse de l'actual model amb terribles conseqüències per a tots, o si s'aconseguirà afrontar de manera voluntària i organitzada per a formar societats més equitatives i sostenibles. I és aquí, davant aquesta disjuntiva, que s'alça el pensament decrecentista: decreixement o barbàrie; nosaltres triem.

Decrecimiento vs Green New Deal

És el capitalisme industrial avançat capaç de trobar solucions a la devastació mediambiental que causa?

Els innegables assoliments socioeconòmics del passat mig segle: alimentar i vestir una població mundial que s'ha duplicat des de 1970, reduir enormement la desnutrició, millorar els nivells de vida i augmentar la longevitat, s'han obtingut al preu de rius enverinats, oceans asfixiats en plàstics, la introducció de monocultius, la destrucció de boscos, l'accelerada extracció de recursos i, per a molts, el més alarmant, l'aparent alteració dels patrons climàtics.

Latouche, Serge. *La sociedad de la abundancia frugal.*

Què suposa la idea de decreixement, que provoca tantes contradiccions i controvèrsies? Són nombrosos els opositors a aquesta idea, que utilitzen arguments més o menys afortunats.

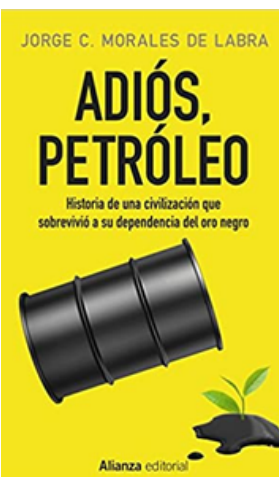
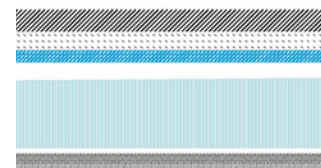
Abunden els crítics a la dreta i a l'esquerra: com eliminar la misèria sense creixement? Quin sentit pot tenir el decreixement als països del Sud? Qui donarà suport a un projecte així: els treballadors, les classes mitjanes?

Latouche enumera tots aquests interrogants, una combinació de preocupacions reals i falses idees en circulació, i aporta respostes precises i argumentades per a posar fi a la desconfiança que ho embolica.

Latouche, Serge. *Petit tractat del decreixement serè*

Latouche exposa la teoria del decreixement com a única alternativa acceptable per a salvar econòmicament, socialment i mediambientalment el planeta. Proposa abandonar la ideologia del creixement pel creixement, descolonitzar la ment del consum desaforat i reduir la petjada ecològica, tot en un programa de transició cap a una societat del decreixement la qual passa, d'entrada, per una austeritat voluntària.

PETIT TRACTAT DEL DECREIXEMENT SERÈ
SERGE LATOUCHE

Morales de Labra, Jorge C. *Adiós, petróleo. Historia de una civilización que sobrevivió a su dependencia del oro negro.*

Aquest llibre acosta al lector no especialitzat a la història de l'or negre, des de finals del segle XIX fins als nostres dies, recordant les crisis dels anys setanta i passant pel peculiar funcionament de l'OPEP. En un llenguatge accessible, allunyat de tecnicismes innecessaris, mostra la insostenibilitat del model energètic actual deguda als seus impactes mediambientals i socials. Finalment, aborda les alternatives, inclosa l'energia nuclear, prestant especial atenció a les renovables que, aquesta vegada sí, estan cridades a canviar la nostra civilització tal com la coneixem.

Saito, Kohei. *Una nova manera de viure. El capital a l'era de l'Antropocè.*

Saito ens proposa una nova manera de viure per superar l'atzucac a què ens ha conduït el capitalisme.

La nostra era, l'antropocè, és la de la crisi mediambiental, en què l'activitat econòmica de l'ésser humà destrueix el planeta. Si no feim res per a aturar el canvi climàtic, la societat retornarà a un estat de barbàrie. Per a evitar aquesta catàstrofe, s'ha de posar fi a l'obsessió capitalista per la recerca il·limitada de beneficis. Però pot prosperar una civilització que ha abandonat el capitalisme? I tant que sí. Hi ha solucions per a aquesta crisi, i les pistes, les trobem en les idees dels últims anys de Marx, sumides en la letargia durant cent cinquanta anys. Un dels acadèmics de més talent dels últims temps ens descriu pas per pas el camí cap a una societat futura pròspera.

Santiago Muíño, Emilio. *Petróleo.*

Petróleo

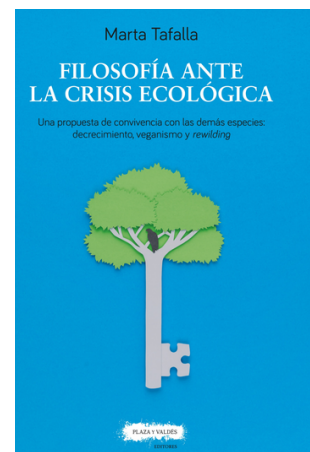
Emilio Santiago Muíño
Yayo Herrero
Jorge Riechmann

Petróleo recull un conjunt de textos en els quals, des del ecosocialisme, els ecofeminismes i l'antropologia, es reflexiona sobre l'actual crisi civilitzatòria, el col·lapse ecològic i la imminent fi de les energies fòssils.

Sota el que semblen problemes tècnics subjeu, en realitat, la necessitat d'una mutació cultural: l'augment de les temperatures i la destrucció dels hàbitats no tenen fàcil solució si no es limita el consum. A més, bona part dels elements que configuren la nostra civilització com la xarxa de transport, les telecomunicacions, l'alimentació o la moda depenen del petroli, una matèria que és finita.

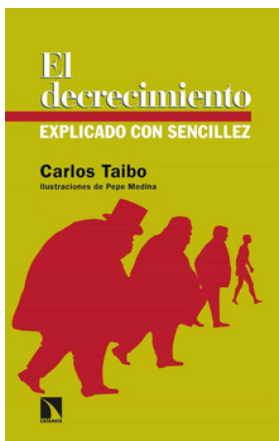
Tafalla, Marta. *Filosofía ante la crisis ecológica.*

La crisi ecològica és el problema més greu que tenim, però ens autoenganyam sobre les seves causes. Afirmam que la nostra funció és dominar la naturalesa i que l'escalfament global que estam provocant és un mer error tècnic, que aviat resoldrem amb enginyeria. No obstant això, la causa de la crisi ecològica és un problema de convivència. Aquest planeta està habitat per innumbrables espècies, però en comptes d'integrar-nos en aquesta comunitat i gaudir d'ella, ens hem obsessionat amb sotmetre-la i explotar-la. Si no aprenem a conviure amb les altres espècies, no hi haurà manera de frenar el caos climàtic i l'extermini de biodiversitat, que ja s'estan accelerant, ni tampoc trobarem formes de vida saludables i alegres.

Taibo, Carlos. *Decrecimiento: una propuesta razonada.*

Taibo ens recorda en aquest llibre que, si vivim en un planeta amb recursos limitats, no sembla que tingui molt de sentit aspirar a continuar creixent il·limitadament. I ens convida a recuperar la vida social que ens ha estat robada, a desplegar formes d'oci creatiu, a repartir el treball, a reduir les dimensions de moltes de les infraestructures que empram, a restaurar un hàbitat local malparat o, en el terreny individual, a apostar per la sobrietat i la senzillesa voluntàries.

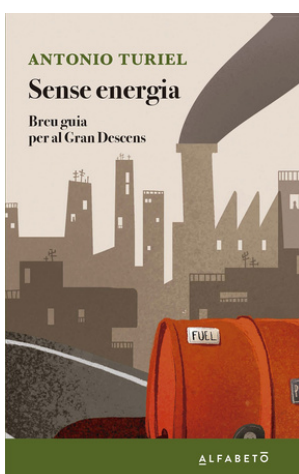

Taibo, Carlos. *El decrecimiento explicado con sencillez.*

Els límits mediambientals i de recursos del planeta fan concloure que, al nord ric, estam obligats a reduir els nivells de producció i de consum. Però, des de la perspectiva del decreixement, i a part de barallar per sortir del capitalisme i de la desigualtat que imposa, hem de fer alguna cosa més: recuperar la vida social que hem anat perdent, desenvolupar formes d'oci creatiu, distribuir el treball, reduir la grandària de moltes de les infraestructures que avui empram, restaurar el vigor de la vida local i, en fi, apostar per la sobrietat i la senzillesa voluntàries.

Trainer, Ted. *La vía de la simplicidad: hacia un mundo sostenible y justo.*

Trainer proposa una pràctica estratègica que permeti no solament sobreviure al col·lapse de la civilització que sembla imminent sinó construir una nova manera de viure millor amb menys. Defensa la noció de «via de la simplicitat», caracteritzada per maneres de vida més simples: economies de petita escala, autosuficients, sota control social, sense creixement i orientades a satisfer necessitats reals en lloc del lucre; sistemes de govern locals basats en la democràcia directa i el funcionament cooperatiu, i un radical canvi de valors i de visió del món.

Turiel, Antonio. *Sense energia: breu guia per al Gran Descens.*

Pandèmia, crisi de subministraments, falta de xips, inflació, guerra, sequera, canvi climàtic, crisi energètica... Les notícies són cada dia més preocupants; sembla que hem entrat en una espiral de decadència i misèria. Quant més podrem aguantar? És cert que el col·lapse és inevitable? ... I això no s'ha acabat: estem entrant en una fase d'acceleració. El descens energètic és una realitat urgent i que anticipa un futur molt fosc. Si volem prevaler, si volem evitar el col·lapse, necessitem fer molts canvis, des del sistema productiu fins al model de societat. I tenir una guia per a entendre què està passant ara mateix, per què i com evitar el pitjor.

Decrecimiento, del mito de la abundancia a la simplicidad voluntaria

Davant l'enfonsada del sistema socioeconòmic a causa de la crisi ambiental i de recursos que sofreix el planeta, un nou moviment social, conscient dels límits de la biosfera, construeix una alternativa sostenible. Existeix un món present, el món del desig, del "tenir", del "sempre més", caracteritzat per l'absència de límits al creixement econòmic. Un món que avui s'esfondra a causa del declivi dels recursos energètics, les matèries primeres i la crisi ambiental. I existeix un món que ja està arribant, el món del "ser", on cada vegada més persones reinventen la seva manera de vida adaptant-la als límits de la biosfera i a les necessitats reals de l'ésser humà.

Alcoberro, Ramon. **Decreixement**. A: *Filosofia i pensament* [en línia]. [Consulta: 26 gener 2023].

Disponible a:

<http://www.alcoberro.info/planes/decreixement.html>

--- **Tres paradigmes: creixement, sostenibilitat, decreixement**. A: *Filosofia i pensament* [en línia].

[Consulta: 21 desembre 2022]. Disponible a:

<http://www.alcoberro.info/planes/eticaecol16.htm>

Ballester Salas, Miquel Àngel. **Fonaments filosòfics i intel·lectuals del decreixement. Memòria del TFM**. A: *Biblioteca Digital de les Illes Balears* [en línia]. Universitat de les Illes Balears. Curs 2012 - 2013.

[Consulta: 26 gener 2023]. Disponible a:

http://ibdigital.uib.es/greenstone/sites/localsite/collect/memoriesUIB/index/assoc/Balleste/r_Salas_.dir/Ballester_Salas_MiquelAngel.pdf

Batalla Cueto, Pablo. **El decrecimiento no es una opción. Lo es llegar a él de manera fascista o justa. Entrevista a Yayo Herrero**. A: *Viento Sur* [en línia]. 2 diciembre 2015. [Consulta: 12 gener 2023]. Disponible a:

<https://vientosur.info/el-decrecimiento-no-es-una-opcion-lo-es-llegar-a-el-de-manera-fascista-o-justa/>

Cantero Rodríguez, J. **El movimiento por el "Decrecimiento", ¿una alternativa a la crisis sistémicas?. Primeros pasos en Francia y en España**. A: *Clivatge. Estudios I testimonis del conflicte i el canvi social* [en línia]. RCUB: Revistes científiques de la Universitat de Barcelona, 2014, núm. 1. [Consulta: 9 gener 23]. Disponible a:

<https://revistes.ub.edu/index.php/clivatge/article/view/10017>

El **decrecimiento puede funcionar**. A: *Revelion* [en línea]. 19 diciembre 2022. [Consulta: 25 gener 2023]. Disponible a:
<https://rebellion.org/el-decrecimiento-puede-funcionar/>

Decrecimiento sostenible. A: *Revista ecología política* [en línea]. Junio 2008. Internet archive. Wayback Machine. 25 Mai 2011 - 22 Oct 2022. [Consulta: 22 diciembre 22]. ISSN: 1130-6378. Disponible a:
<https://web.archive.org/web/20110525081147/http://www.ecologiapolitica.info/ep/35.pdf>

Di Donato, Mónica. **Decrecimiento o barbárie. Entrevista a Serge Latouche**. A: *Papeles* [en línea]. Madrid: CIP-Ecosocial (FUHEM) e Icaria, 2009. Otoño 2009, núm. 107. [Consulta: 12 gener 2023]. ISSN 1888-0576. Disponible a:
https://www.fuhem.es/media/ecosocial/file/Entrevistas/entrevista%20a%20Serge%20Latouche_M.DIDONATO.pdf

Echave-Sustaeta Abella, Ainhoa. **Decrecimiento ecofeminista. Los aportes de la teoría feminista a la teoría del decrecimiento**. A: *Adebate* [en línea]. 17 noviembre 2021, núm. 17. [Consulta: 11 gener 2023]. Disponible a:
http://cedhj.org.mx/revista%20DF%20Debate/articulos/revista_No17/ADEBATE-17-art2.pdf

Eco-nomía = de-crecimiento: la verdadera ecología. A: *The ecologist para España y Latinoamérica* [en línea]. Octubre, noviembre, diciembre 2007, núm. 31. [Consulta: 25 gener 2023]. ISSN 1578-2964. Disponible a:
<https://theecologist.net/wp-content/uploads/2017/07/TheEcologist31.pdf>

Ecologistas en acción [en línea]. [Consulta: 19 gener 2023]. Disponible a:
<https://www.ecologistasenaccion.org/>

Ecología Política [en línea]. [Consulta: 25 gener 2023]. e-ISSN: 2604-6091. Disponible a:
<https://www.ecologiapolitica.info/?s=decrecimiento>

Fraguas, Alberto. **Los límites del decrecimiento económico**. A: ATTAC España: justicia económica global [en línea]. 2022. [Consulta: 11 gener 2023]. Disponible a:
<https://attac.es/los-limites-del-decrecimiento-economico/>

Gisbert Aguilar, Pepa. **El decrecimiento, camino hacia la sostenibilidad**. A: *El ecologista* [en línea]. Ecologistas en acción. 1 diciembre 2007, núm. 55. [Consulta: 21 diciembre 2022]. Disponible a:
<https://www.ecologistasenaccion.org/13381/el-decrecimiento-camino-hacia-la-sostenibilidad/#:~:text=Se%20plantea%20el%20decrecimiento%20como,ser%20la%20sociedad%20del%20futuro>

Heinberg, Richard. **The Final Doubling**. A: *MuseLetter* [en línia]. November 2022, núm. 356. Post Carbon Institute. [Consulta: 21 desembre 2022]. Disponible a: <https://mailchi.mp/b98f3c4a77ce/museletter-356-the-final-doubling?e=f799bfef70>

Herrero, Yayo. **Ecofeminismo y decrecimiento**. A: *Declarándonos en emergencia climática* [enregistrament video]. [Consulta: 19 gener 2023]. Disponible a: https://www.youtube.com/watch?v=x5nj-R7lchc&ab_channel=ecotonored

Institut d'études économiques et sociales pour la décroissance soutenable [en línia]. Lyon. [Consulta: 19 gener 2023]. Disponible a: <http://www.decroissance.org/>

Marín i Monfort, Jordi. **Educuar en el decreixement: el canvi urgent**. A: *Mètode* [en línia]. Universitat de València, 2022. núm. 114, v. 3. [Consulta: 9 gener 2023]. Disponible a: <https://metode.cat/revista/un-mon-una-salut>

Martín, Alejandro. **La teoría del decrecimiento; qué es y qué propone**. *Ovacen. Bloc d'Alejandro Martín*. 2022. [Consulta: 21 desembre 2022]. Disponible a: <https://ovacen.com/teoria-del-decrecimiento>

Miguel, Aguado. **Desarrollo y emergencia climática: ¿crecimiento o decrecimiento?** [en línia]. Fundación Espacio Público. 2022. [Consulta: 11 gener 2023]. Disponible a: <https://espacio-publico.com/intervencion/desarrollo-y-emergencia-climatica-crecimiento-o-decrecimiento>

Pérez Prieto, Laura i Domínguez-Serrano, Mónica. **Una reformulación feminista del decrecimiento y el buen vivir. Contribuciones para la sostenibilidad de la vida humana y no human** [en línia]. XIV Jornadas de economía crítica. Perspectivas económicas alternativas. Valladolid: Universidad Pablo Olavide, 4 i 5 setembre 2014. [Consulta: 12 gener 2023]. Disponible a: http://www5.uva.es/jec14/comunica/A_EF/A_EF_4.pdf

Picazo, Sergi. **El decreixement ja no és una opció: l'economia decreixerà si o si**. [Entrevista a Yayo Herrero]. A: *Crític* [en línia]. [Consulta: 19 gener 2023]. Disponible a: <https://www.elcritic.cat/entrevistes/yayo-herrero-el-decreixement-ja-no-es-una-opcio-leconomia-decreixera-si-o-si-89838>

Red ecofeminista [en línia]. Red ecofeminista, 2018. [Consulta: 19 gener 2023]. Disponible a: <https://redefeminista.org/>

Research & Degrowth: An Academic association dedicated to research, training, awareness raising and events organization around degrowth [en línia]. Research & Degrowth, 2023. [Consulta: 19 gener 2023]. Disponible a: <https://degrowth.org/>

Taibo, Carlos. **Nuevo desorden** [en línia]. 5 maig 2012. [Consulta: 12 gener 2023]. Disponible a: <https://www.carlostaibo.com/articulos/index.php?tema=69>

Teoría del decrecimiento. (6 abril 2016). *Lógica del caracol* [blog]. [Consulta: 22 desembre 2022]. Disponible a: <https://logicadelcaracol.wordpress.com/2016/04/06/teoria-del-decrecimiento/>

Turiel, Antonio. **Condemnats a decreïxer.** A: *Singulars* [en línia]. 7 novembre 2012. Corporació catalana de mitjans audiovisuals. [Consulta: 21 desembre 2022]. Disponible a: <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/singulars/antonio-turiel-condemnats-a-decreixer/video/4325010/>

--- **Energía, recursos y decrecimiento.** *Arpa Talks* [arxiu de vídeo]. (11 octubre 2022) , episodi 16. [Consulta: 11 gener 2023]. Recuperat de: https://www.youtube.com/watch?v=Z_2CC6w-tVA&ab_channel=ArpaTalks

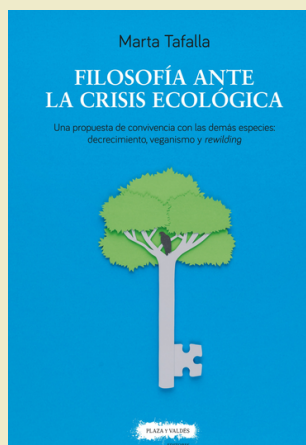
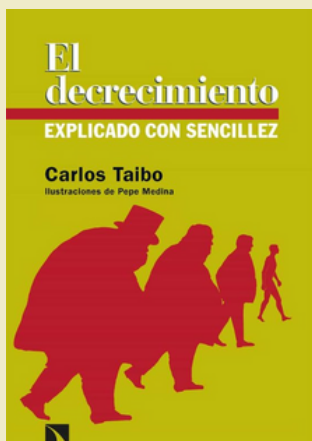
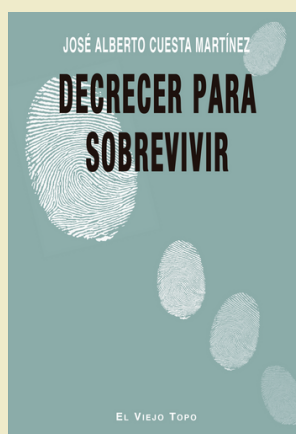
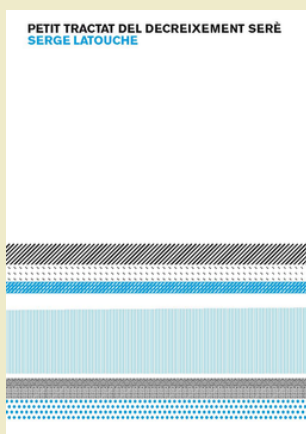
Weingärtner, Julia i Monasterio Martín, Marta. **Poner la vida en el centro: Respuestas del Ecofeminismo y del Decrecimiento a la UE.** A: *Socioeco.org: sitio de recursos de la economía social y solidaria* [en línia]. Diciembre, 2009. [Consulta: 11 gener 2023]. Disponible a: http://www.socioeco.org/bdf_fiche-document-3876_es.html

Els teòrics del decreixement han adoptat el "caragol" com a símbol d'aquest moviment principalment per dues raons: per la seva lentitud i per les espirals de la seva closca que representen els límits naturals al creixement.

«El caragol construeix la delicada arquitectura de la seva petxina afegint l'una després de l'altra les espirals cada vegada més àmplies; després cessa bruscament i comença a enroscar-se aquesta vegada en decreixement, ja que una sola espira més donaria a la petxina una dimensió setze vegades més gran, la qual cosa en lloc de contribuir al benestar de l'animal, el sobrecarregaria. I des de llavors, qualsevol augment de la seva productivitat serviria només per a pal·liar les dificultats creades per aquesta ampliació de la petxina, fora dels límits fixats per la seva finalitat. Passat el punt límit de l'ampliació de les espirals, els problemes del sobrecreixement es multipliquen en progressió geomètrica, mentre que la capacitat biològica del caragol només pot, en el millor dels casos, seguir una progressió aritmètica».

Ivan Illich

Per a consultar la disponibilitat:

Cabib: Catàleg bibliogràfic de l'Ajuntament de Palma

cabib.uib.es

eBiblio: Servei de préstec gratuït de llibres

illesbalears.ebiblio.es/home